

Sokół, Zofia

Wystawa wydawnictw : "Sierpień 1980 - kwiecień 1989 w drukach bezdewizowych" : w Przemyślu, 2-14 stycznia 1990 r.

Kwartalnik Historii Prasy Polskiej 30/2, 149-150

1991

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

WYSTAWA WYDAWNICTW: „SIERPIEŃ 1980 — KWIECIEŃ 1989 W DRUKACH
BEZDEBITOWYCH” — W PRZEMYSŁU, 2—14 STYCZNIA 1990 R.

Z interesującą inicjatywą wystąpili pracownicy Archiwum Państwowego w Przemyślu — Bogdan Bobusia i Przemysław Pacykowski, organizując wystawę wydawnictw bezdebitowych: fotografii, ulotek, afiszów, plakatów, piśmiennictwa „drugiego obiegu”, a przede wszystkim prasy wydawanej w dekadzie 1979—1989 w Polsce. Jak podają organizatorzy, prasa stanowiła główną działalność wydawniczą, gdyż w omawianym okresie ukazało się ponad 2000 tytułów. Wystawa miała znacznie szerszy zakres chronologiczny niż to podano w tytule, gdyż faktycznie obejmowała czasopisma wydane już w latach 1977—1979 przez Ruch Obrony Praw Człowieka i Obywatela („Opinia”, „Biuletyn Katyński”, „Placówka”, „Głos”, „Bratniak” itp. różnych organizacji politycznych, jak np. KOR-u, KKP, NPK), jak również po kwietniu 1989 — ogromny wachlarz pism wyborczych i późniejszych. Najpierw eksponowano wydawnictwa centralne, drukowane w Warszawie, następnie regionalne, potem organizacji politycznych współdziałających z ruchem solidarnościowym i na końcu pisma młodzieżowe. Obok pierwszego numeru tygodnika „Solidarność” z 1980 r. pokazano podobne wydawnictwa regionalne, jak np. „Solidarność Dolnośląska”, „Solidarność Ziemi Łódzkiej”, „Solidarność Rzeszowska”, „Solidarność Jeleniogórska”, „Solidarność Wielkopolska” itd., a ponadto szeroki zestaw biuletynów poszczególnych regionów, pisma zakładowe większych zakładów pracy i instytucji itp. Następnym wyodrębnionym działem był okres stanu wojennego.

Najszerzej reprezentowane były wydawnictwa konspiracyjne z lat 1983—1989, obejmujące wydawnictwa regionalne, centralne, poszczególnych partii i organizacji politycznych: KPN, PPN, „Solidarność Walcząca” itp. Szeroką panoramę tworzyła prasa młodzieżowa: organizacji społeczno-politycznych, studenckich i uczniowskich. Na pierwszym miejscu wymienić należy pisma Niezależnego Zrzeszenia Studentów — z Krakowa (np. „Barykada”, „Przegląd Akademicki”, „Kurier Studencki”, „Gwarek”, „Legion”), z Lublina („Żak”, „Curie”), z Wrocławia („No więc”, „Wrocławski Student”), Poznania, Olsztyna, Bydgoszczy, Gdańska, Szczecina itd. Nie brakło też wydawnictw uczelni regionalnych: Wyższej Szkoły Pedagogicznej i Politechniki Rzeszowskiej.

Osobno wyodrębniono czasopisma organizacji politycznych działających w latach 1983—1989: Konfederacji Polski Niepodległej, PPS, Wolność i Pokój, Front

Młodzieży Walczącej, Klubu Zachowawczo-Monarchistycznego, Klubu Myśli Robotniczej itp., mających swoje odpowiedniki w licznych organizacjach młodzieżowych.

Ostatnia część wystawy obejmowała działalność legalną wymienionych organizacji oraz okres wyborów i późniejszy, reprezentowany przez pierwsze numery „Gazety Wyborczej”, wznowionego tygodnika „Solidarność” oraz szeregu wydawnictw regionalnych o podobnym charakterze, a także serwisy informacyjne, biuletyny itp. Czy wszystkie tytuły z podanych 2000 znalazły się na wystawie, trudno jest ustalić, gdyż organizatorzy nie umieli podać liczby eksponowanych tytułów prasowych, a z braku miejsca były one nie tyle wyeksponowane, ile raczej słożone w kilkunastu gablotach, w taki sposób, że trudno było odczytać pełny tytuł, nie mówiąc już o miejscu czy dacie wydania. Organizatorzy włożyli bardzo dużo wysiłku w zgromadzenie eksponatów, wypożyczanych od osób prywatnych, instytucji, poszczególnych regionalnych zarządów „Solidarności” z całej Polski i chyba brakło już sił na rzetelną informację o wystawie. Nie figuruje ona nawet w dzienniku regionalnym „Nowiny” pod hasłem „Wystawy”, brakło informacji w Rozgłośni PR w Rzeszowie, nie mówiąc już o TV, a krótkie jednozdaniowe wzmianki w „Dzienniku Obywatelskim” czy „Sanie” nie spełniły swojego zadania. Organizatorzy nie przygotowali też żadnego przewodnika po tej wystawie, czy chociażby informatora.

Zofia Sokół